

בית הספר לעבודה סוציאלית ע"ש בוב שאפל
הפקולטה למדעי החברה ע"ש גרשון גורדון
אוניברסיטת תל אביב

עבודה סוציאלית מבוססת זכויות ברמת הפרט, הקהילה והמדיניות:

תאוריות, שיטות התערבות ואתגרים

**Rights-Based Social Work with Individuals, Communities and Policy: Theories,
Methods and Challenges**

תשפ"א, סמסטר ב', ימי ב' 12-14 (2 ש"ס)

תכנית המוסמך - המסלול לקידום מדיניות זכויות חברתיות

דר' ליה לוי

התקשרות: חדר 255, בית הספר לעבודה סוציאלית; levinlia@tauex.tau.ac.il; 6405916-03.

שעת קבלה: ימי ב', בתיאום מראש.

קורס זה יעסוק בקשר ובחיבור התאורטי והפרקטי שבין זכויות אדם וגישות ביקורתיות לבין מקצוע העבודה הסוציאלית במישורי ההתערבות השונים (פרטני, קהילתי, מדיניות). בקורס תוצג פרדיגמה של זכויות אדם כבסיס תאורטי לפרקטיקה בעבודה סוציאלית, על פי עקרונותיה המרכזיים ותוך אתגור מתמשך של התיאוריה בהקשר של שדה השירותים החברתיים בישראל. כמו כן, יסקרו בקורס האלמנטים המרכזיים המשמשים להמשגה של התבוננות ביקורתית המבוססת על גישת הזכויות למדיניות חברתית, ומבנה את שירותי העבודה הסוציאלית וההחלטות הפרופסיונליות מתוך פרספקטיבה של זכויות חברתיות.

בסיום הקורס, מצופה כי בוגריו ובוגרותיו:

1. יכירו את המאפיינים הייחודיים של עבודה סוציאלית מבוססת זכויות, המבחינים אותה מגישות אחרות לפרקטיקה.
2. יבינו את הבנייתה של העבודה הסוציאלית מבוססת הזכויות בתוך הקשרים מקצועיים ותיאורטיים היסטוריים בהתפתחות הפרופסיה.
3. ידעו לשלב בין רעיונות תיאורטיים מתחומי העבודה הסוציאלית הביקורתית ועקרונות מתחום העבודה הסוציאלית מבוססת הזכויות בבואם לנתח מצבים חברתיים, צרכים חברתיים ומענים להם.
4. יכירו אופנים שונים שבהם עבודה סוציאלית מבוססת זכויות יכולה להנחות התערבויות ברמות ובשלבי התערבות שונים, מרמת הפרט ועד לרמת המדיניות הלאומית והעולמית.

חובות

1. נוכחות - הנוכחות בשיעורים הינה חובה. סטודנט/ית שיעדר/תיעדר מהקורס יותר מ-3 פעמים, תופסק השתתפותו/ה בקורס.
2. בחינת בית. משקל הבחינה 100% מן הציון הסופי בקורס. פרטים לגבי הבחינה יימסרו במהלך הסמסטר.

דרישות מקדמיות: למידה במקביל של הקורס "זכויות משפטיות" של ד"ר עדו קטרי.

נושאי הקורס

1. עבודה סוציאלית מבוססת זכויות - הגדרות, מקורות היסטוריים והתעוררות השיח.
2. תפקידם של עובדים סוציאליים במימוש זכויות חברתיות ובהגנה על זכויות אדם.
3. אזרחות חברתית, דמוקרטיה השתתפותית והקשר שלהן לעבודה סוציאלית מבוססת זכויות.
4. שיח צרכים, שיח זכויות ושיח חובות בעבודה סוציאלית מבוססת זכויות - למי הזכות? למי החובה? ומי מגדיר את הצורך?
5. הקשר בין עבודה סוציאלית מבוססת זכויות לגישות ביקורתיות בעבודה סוציאלית - מונחים ורעיונות מרכזיים מגישות מעמדיות, פוסט-קולוניאליזם ופרופסיו-צנטריות, פמיניזם ותנועת non violence.
6. שלושה דורות של זכויות בעבודה סוציאלית - סנגור, התערבות ישירה ופיתוח קהילתי; התנועה המתמדת על הציר שבין פרט לחברה - פיתוח קהילתי כמקרה מבחן.
7. מערכות היחסים של העבודה הסוציאלית מבוססת הזכויות ושל צרכנייה עם ידע, אידאולוגיה והממסד.
8. מוסר ואתיקה בעבודה סוציאלית מבוססת זכויות אדם.
9. מתחים אינהרנטיים וביקורת על העבודה הסוציאלית מבוססת הזכויות.

טקסטים עליהם יתבסס הקורס

הפניות לטקסטים המשתלבים בקורס יינתנו במהלך הסמסטר, על פי התקדמות הדיונים.
קריאת חובה

- Dwyer, P. (2004). *Understanding social citizenship*. Bristol, UK: The Policy Press.
(פרקים 2, 5 ו-10)
- Ife, J. (2012). *Human rights and social work: Towards rights-based practice*. Melbourne, Australia: Cambridge University Press.
(פרקים 10 ו-11)
- Dean, H. (2007). Social policy and human rights: Re-thinking the engagement. *Social Policy & Society*, 7(1), 1-12.

Levin, L. (2019). Rethinking social justice: A contemporary challenge for social good. *Research on Social Work Practice, 30*(2), 186-195.

- Balyejjusa, S. M. (2019). Sustainable development practice: The central role of the human needs language. *Social Change*, 49(2), 293-309.
- Beck, E. (2019, ahead of print). Naming white supremacy in the social work curriculum. *Affilia*.
- Czerny, M. (1993). Liberation theology and human rights. In K. E. Mahoney & P. Mahoney (Eds.), *Human rights in the twenty-first century: A Global Challenge* (pp. 33-39). Dordrecht, Netherlands: Martinus Nijhoff Publishers.
- Dean, H. (2001). *Welfare rights and social policy*. Harlow, UK: Pearson Education Limited. (Chapter 3)
- Dominelli, L. (2012). *Green social work: From environmental crises to environmental justice*. Cambridge, UK: Polity Press. (Chapter 2)
- Faulks, K. (1998). *Citizenship in modern Britain*. Edinburgh, Scotland: Edinburgh University Press. (3-2 שיעורים)
- Fook, J. (1996). *The reflective researcher: Social workers' theories of practice research*. Sydney, Australia: Allen & Unwin.
- Foucault, M. (1970). *The order of things: An archeology of the human sciences*. London, UK: Tavistock Publications.
- Freire, P. (1996). *Pedagogy of the oppressed*. Harmondsworth, UK: Penguin Books.
- Habermas, J. (1984). *The theory of communicative action (vol. 1): Reason and the rationalization of society*. Boston, MA: Beacon Press.
- Ife, J. (2012). *Human rights and social work: Towards rights-based practice*. Melbourne, Australia: Cambridge University Press. (Chapter 3)
- Jacobs, K. (2017). Better politics: Narratives of indignation and the possibility of a prosocial politics. In: R. Atkinson, L. Mckenzie & S. Winlow (eds.), *Building better societies: Promoting social justice in a world falling apart* (pp. 27-38). Bristol, UK: Bristol University Press.
- Levin, L., & Liberman, A. (2019, ahead of print). A case for Critical Social Action. *Families in Society*.
- Lewis, G. (1998). Citizenship. In G. Hughes (Ed.), *Imagining welfare futures* (pp. 103-150). London, UK: Open University Press/Routledge.

- Mapp, S., McPherson, J., Androff, D., & Gatenio Gabel, S. (2019, ahead of print). Social work is a human rights profession. *Social Work*.
- Marshall, T. H. (1942). Citizenship and social class. In T.H. Marshall & T. Bottomore (Eds.), *Citizenship and social class* (pp. 3-51). London, UK: Pluto Press.
- Marson, S. M., & McKinney, R. E. (2019). *The Routledge handbook of social work ethics and values*. London, UK: Routledge. (Ch. 2)
- Martínez Herrero, M. I., & Charnley, H. (2019). Human rights and social justice in social work education: A critical realist comparative study of England and Spain. *European Journal of Social Work*, 22(2), 225-237.
- McKendrick, D., & Webb, S. A. (2014). Taking a political stance in social work. *Critical and Radical Social Work*, 2(3), 357-369.
- Moshe Grodofsky, M., & Makaros, A. (2016). Social work and social protest: An under-researched field. *Journal of Policy Practice*, 15(4), 333-348.
- Usman, S. O. (2018). A theoretical discussion of citizenship contestation and identity politics. *Confluence Journal of Environmental Studies (Kogi State, Nigeria)*, 12(1), 93-102.
- Webb, S., Kourova, E. (2019, ahead of print). Empowerment as a biopolitical technology: The case of Roma people in the Czech Republic. *Czech and Slovak Social Work*.
- Whyte, K., Caldwell, C., & Schaefer, M. (2019). Indigenous lessons about sustainability are not just for "all humanity". In J. Sze (Ed.), *Sustainability: Approaches to environmental justice and social power* (pp. 149-179). New York, NY: New York University Press.

בהצלחה!